

Hoe eet je een olifant?

Alida Groeneveld

Esther is een vrouw van 32 jaar met een licht verstandelijke beperking. Vanwege haar gedragsproblemen heeft zij een vast dagschema. Haar moeder is ruim een jaar geleden overleden en haar persoonlijke begeleider heeft gevraagd of ik haar wil begeleiden in het rouwverwerkingsproces. We maken – vanwege de coronamaatregelen – kennis via beeldbellen, maar ik ontdek al snel dat dit bij Esther niet werkt. Als ze vertelt over mama, moet ze huilen. Dat is niet leuk voor haar, maar aangezien ze ook zichzelf ziet op scherm, is het extra lastig. Ze vertelt dat ze dan kortsluiting in haar hoofd krijgt en agressief wordt, maar eigenlijk is zij heel verdrietig. Deze storingen wil zij niet meer.

Ik krijg een plek in het rooster en we spreken elkaar wekelijks. Tijdens het eerste bezoek op haar woning houdt ze de boot af: ze wil niet over mama praten. Met hulp van begeleiding komt het hoge woord eruit: Esther is bang dat verwerken vergeten is. En ze wil mama niet vergeten – nooit van haar leven! Ik lees haar een prentenboek voor over dit thema. De volgende keren versieren we samen drie dozen over 'verdrietig', 'moeilijk' en 'blij'. Tijdens onze gesprekken vullen we een van de dozen met briefjes waarop Esther bijvoorbeeld schrijft wat haar verdrietig maakt.

Op een dag kom ik volgens afspraak op bezoek. Ik merk al bij binnenkomst dat Esther gespannen is. Ze vindt onze gesprekken moeilijk. Er speelt ook iets anders dat niet op korte termijn opgelost kan worden. Als dan ook de buurvrouw geluidsoverlast veroorzaakt, gaat Esther – nog voor wij begonnen zijn – stevig door het lint. De kundige begeleiders weten haar na enige tijd te kalmeren.

Ik beschouw het bezoek al als verloren, maar tot mijn verbazing vraagt ze of ik nog tijd heb, want: 'Ik wil nog wel met de dozen verder, nu is de spanning eruit.' Zo gebeurt het: Esther vertelt dat zij blij wordt van mooie herinneringen aan mama. De vorige keer had zij hetzelfde gezegd bij 'verdrietig'. Esther reikt mij op een presenteerblaadje aan hoe het gaat met herinneringen: je kunt er gelijktijdig verdrietig en blij van worden. 'Maar', zo gaat zij verder, 'er verandert helemaal niets bij mij. Je hebt net de kortsluiting gezien, ik wil dat niet meer.'

Verwerken gaat in kleine stapjes, dat is duidelijk. Maar hoe krijg ik dat aan haar uitgelegd? Ik sluit aan bij haar voorliefde voor dieren en vraag haar hoe je een olifant eet. Ze kijkt mij verbaasd aan: zo'n groot dier opeten, dat gaat toch nooit? Jawel hoor, ik heb het in Afrika gehoord: een olifant eet je hapje voor hapje.

Drs. A. Groeneveld is geestelijk verzorger bij zorginstelling 's Heeren Loo en redactielid van dit tijdschrift. E-mail: alida.groeneveld@sheerenloo.nl.